

Митрополит Іларіон: ми можемо пізнати Бога через Божественні енергії

28 березня 2021 року, в Неділю другу Великого посту, день пам'яті святителя Григорія Палами, архієпископа Фессалонікійського, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон звершив Божественну літургію святителя Василя Великого в московському храмі на честь ікони Божої Матері "Всіх скорботних Радість", що на Великій Ординці.

Архіпастирю співслужили клірики храму.

На сугубій ектенії були вознесені молитовні прохання про позбавлення від коронавірусної інфекції.

Після сугубої ектенії митрополит Іларіон підніс молитву що читають під час розповсюдження згубної пошесті.

Потім архіпастир звернувся до присутніх із словом проповіді:

" В ім'я Отця і Сина і Святого Духа!

Цього тижня виповнилося 200 років від дня, коли Греція, після багатовікового перебування під турецьким ярмом, здобула незалежність. Це відбулося багато в чому завдяки російським воїнам, російській зброї, а також тим грекам, які проживали в Росії і готували звільнення своєї Батьківщини разом із руськими православними людьми. І з нагоди знаменної дати на цьому тижні відбулося богослужіння в Донському монастирі за присутності посла Грецької Республіки і представників грецької діаспори, які живуть в Москві або працюють в посольстві.

Наша віра має коріння в грецькій мові і в грецькому богослов'ї. Ми звикли, що наша Церква називається Руською Православною Церквою. Але, може бути, не всі знають, що до революції наша Церква називалася Православною Греко-кафолічною Російською Церквою, тобто навіть у назві нашої Церкви був присутній грецький елемент.

Як ми знаємо з історії християнства, тільки перше покоління християн були євреями по крові і по вихованню. Але Євангелія вже були написані не єврейською, а грецькою мовою, тому що на той час грецька була літературною мовою всієї Римської імперії. Святий апостол Павло, будучи, як він сам говорив у своїх посланнях, євреєм від євреїв, свої твори писав не єврейською, а грецькою мовою, тобто від самого початку християнську віру було викладено і передано наступним поколінням грецькою мовою.

Протягом всього року ми з вами звершуємо Літургію Іоанна Златоуста, по особливих святах - Літургію Василя Великого. Тексти Літургії були написані грецькою мовою і перекладені з грецької

на слов'янську. Також і піснеспіви, які в нас лунають на утрени, вечірні (за виключенням, звичайно, псалмів, які колись були складені єврейською мовою, задовго до Різдва Христового), церковні гімни, які ми чуємо, піснеспіви Октоїха, Триоді пісної, - все це було колись написано грецькою мовою, а потім вже перекладено на слов'янську мову. Тому до цього часу наша віра є православною Греко-кафолічною. І кожного разу, коли ми входимо до храму Божого, присутні за богослужінням, ми чуємо слова, що колись були написані грецькою мовою, а нині лунають мовою наших пращурів - слов'янською.

Хоча би вже з цієї причини ми повинні бути вдячними грецькому народу за те, що свого часу він дав нам святу православну віру. Навіть перші ієрархи Руської Церкви були греками. І протягом кількох століть Руська Православна Церква була частиною Константинопольського Патріархату.

Сьогодні ми звершуємо пам'ять святителя Григорія Палами, архієпископа Фессалонікійського - одного з багатьох греків, яких ми вшановуємо, і імена яких присутні в нашому церковному календарі. Григорій Палама зробив особливий внесок до розвитку православного вчення про сутність і енергії Божі, про Фаворське світло і про те, як людина може стати причетною до Божества.

Для когось це вчення, яке було сформульоване колись грецькою мовою, захищене на декількох церковних Соборах в Константинополі, може здатися далеким від життя. Здавалося б, яке нам діло до того, що відбувалося у XIV столітті в Константинополі? Якись богослови сперечалися між собою...

Але Церква встановила це святкування на другій неділі Великого посту, щоби нагадати нам про вічні цінності православного богослов'я та про мету нашого християнського життя.

В чому ж полягала суть цього сперечання? Опоненти, супротивники святителя Григорія Палами, - Варлаам Калабрійський, Григорій Акиндін - говорили про те, що Бог за своєю сутністю непостижимий, невидимий. Тому всі знання про Бога ми можемо почерпнути лише з книг або

філософії, або з яких-небудь здогадок та домислів.

А святитель Григорій Палама стверджував, що так, Бог непостижимий, невидимий, але Він являє Себе у Своїх енергіях, тобто діях. Божественні енергії пронизують собою всю світобудову. Про це ще задовго до Григорія Палами говорив інший великий грецький богослов - святитель Василій Великий, стверджуючи, що цілий світ, цілий Всесвіт - це як величезна неопалима купина, яка пронизана Божественними енергіями. Ці енергії присутні всюди - відновлюють світ, але не спалюють, подібно тому, як сонце дає життя всьому, що існує, але при цьому не спалює його.

Святитель Григорій Палама говорив про те, що Бог, Який непостижимий у Своїй сутності, розкривається нам, людям, у Своїх енергіях, тобто діях. І однією з Божественних дій є Фаворське світло, яке споглядали апостоли на горі Преображення. Фаворське світло на протязі багатьох століть споглядали подвижники, коли молилися Богу, досягаючи в молитві і богомислії такого стану, в якому Бог відкривався їм у Своїх діях, у Своїх Божественних енергіях.

Варлаам та інші говорили, що світло, яке бачили учні Христові на Фаворі, - звичайне матеріальне світло, що створене Богом. А Григорій Палама стверджував, що Фаворське світло - нетварне, це світіння Божества, яке люди можуть споглядати очима своєї душі. Це світло, ця дія Божа невід'ємна від сутності Божої. Ми не можемо бачити Бога в Його сутності. Ми не можемо досягнути Його в Його сутності. Але через Божественне світло та інші дії і проявлення Бога ми можемо до Нього долучитися.

Саме тому наше спілкування з Богом - не тільки пізнавання про Нього через доступні нам джерела - книги, філософію, богослов'я. Ми можемо спілкуватися з Богом напряду. Коли ми причащаємося Святих Христових Таїн, Сам Бог входить всередину нашого тіла. Причём, Як завжди підкреслює святитель Григорій Палама, наше спілкування з Богом відбувається не тільки інтелектуально або духовно - вся наша природа долучається до Бога, коли ми беремо участь в церковних Таїнствах.

Коли ми причащаємося Святих Христових Таїн, наші тіло, душа, дух і наш розум також робляться

тою неопалимою купиною, в якій палає вогонь Божества. Вогонь цей зігріває нас, але не спалює зсередини, тому що Богу угодно вселитися і жити в нас. Ось про що нагадує нам чудовий грецький богослов - святий Григорій Палама - в другу неділю Великого посту.

Церква встановила це святкування під час Великого посту для того, щоби нагадати нам про мету християнського життя, мету нашого подвигу і великопісного поприща, яке ми сьогодні проходимо. Мета ця полягає в тому, щоби ми досягали Бога, пізнали Його і побачили. Ми не можемо побачити Його сутності, не можемо споглядати Бога тілесними очима, пізнавати Його своїм розумом, інтелектом, тому що Він понад наш розум. Бог - нематеріальний, невидимий. Але ми можемо долучатися до Нього через Його Божественні дії, Божественні енергії, через світло, яким він освітлює весь Всесвіт і яке сяє в наших душах; через причастя Святих Христових Таїн, участь в церковних Таїнствах і через молитву, в якій не лише ми звертаємо до Бога свої прохання, але й Він відповідає на них.

Будемо згадувати святого Григорія Паламу, читати його твори, які перекладані на російську мову. Будемо освічуватися світлом розсудливості і дякувати Богові за те, що Він дав нам святу греко-кафолічну православну віру, щоби привести всіх нас до спасіння і до життя вічного. Амінь.

Всіх вас вітаю зі святом!"

Джерело: <https://mospat.ru/ua/news/86915/>